

Raadsvergadering d.d. 30 januari 2025

Voorstelnummer: 3-2025

Agendanummer: 6

Zaaknummer: Z24143481

Onderwerp: variantenstudie grondstoffenplan 2025-2030

Portefeuillehouder: Kees Schilder

Aan de raad.

Voorstel

De raad wordt gevraagd om aan de hand van de “Variantenstudie grondstoffenplan 2025-2030” per fractie een mondelingen zienswijze te geven op de variant waar de voorkeur naar uit gaat voor het grondstoffenplan 2025-2030.

Kern van het voorstel, samenvatting

De gemeente Edam-Volendam heeft de afgelopen jaren aan de hand van het Beleidsplan afvalbeheer 2017-2022 de wijze van inzameling en verwerking van huishoudelijk ingevuld, met als doel realisatie van de landelijke doelstellingen: maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding in 2022. Deze doelstellingen zijn niet gehaald. In 2022 hadden we in totaal nog 231 kg restafval per inwoner.

Er moet nu een nieuw grondstoffenplan voor de periode 2025-2030 opgesteld worden. Hiervoor dienen we nieuwe doelstellingen te formuleren, waar vervolgens nieuw beleid en maatregelen aan gekoppeld worden. Uw raad heeft aangegeven meer betrokken te willen zijn bij het afvalstoffenbeleid en daar ook meer sturing aan te willen geven. We willen dan ook in gesprek met uw raad om de doelstellingen voor het nieuwe grondstoffenplan te formuleren. Hierbij is de belangrijkste vraag of we in het nieuwe grondstoffen beleidsplan ons committeren aan de nieuwe Europese en landelijke doelstellingen of formuleren we ons eigen doelstellingen, die voor onze gemeente mogelijk realistischer zijn.

De nieuw geformuleerde Europees en landelijk doelstellingen voor 2030 en 2035 zijn:

- Van kilo's restafval gaan we naar een percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijke afval, met als landelijke doelstelling 60% van ons afval recyclen in 2030. De doelstelling van 100 kilo restafval wordt daarbij niet los gelaten, maar het accent ligt nu meer op het percentage gerecycled materiaal.
- De Europese doelstelling is om vervolgens in 2035 gemiddeld 65% van ons afval gerecycled te hebben.

Voor het gesprek met uw raad hebben we een variantenstudie opgesteld waarin we eerst terugkijken welke doelstellingen waren geformuleerd voor het afvalbeleidsplan 2017-2022, wat hebben we bereikt, wat kost het ons en wat zijn de conclusies van het rekenkameronderzoek wat gehouden is in 2022. Vervolgens hebben we een analyse gemaakt waarom we de landelijke doelstellingen niet hebben gehaald. Tot slot worden er verschillende maatregelen toegelicht waaruit vier varianten door het college zijn geformuleerd en varianten 5 en 6 zijn ingebracht vanuit de gemeenteraad.

Uw raad wordt gevraagd om middels een mondelinge zienswijze per fractie in de raad van 30 januari 2025 een voorkeur uit te spreken. Hiermee verwachten we inzicht te krijgen in de gewenste doelen en maatregelen vanuit de gemeenteraad voor het grondstoffenplan 2025-2030.

Beleidsdoelstelling, maatschappelijk effect

Aan de hand van de variantenstudie willen we met uw raad in gesprek om de doelstellingen en mogelijke maatregelen voor het nieuwe grondstoffenplan 2025-2030 te bepalen.

Toelichting en argumenten

Zoals in de *kern van het voorstel, samenvatting* als is aangegeven hebben we de doelstellingen uit het afvalbeleidsplan 2017-2022 bij lange na niet gehaald. Dit heeft verschillende redenen, zoals in het onderzoek van de rekenkamer uit 2022 geconcludeerd wordt en ook in de bijgevoegde variantenstudie geanalyseerd wordt.

Nu er een nieuw grondstoffenplan 2025-2030 opgesteld moet worden is het van belang of we daarin de Europese en landelijke doelstellingen weer in opnemen of gaan we onze eigen doelstellingen formuleren die meer realistischer zijn voor de gemeente Edam-Volendam. Hiervoor willen we in gesprek met uw raad aan de hand van verschillende varianten. Deze varianten zijn opgebouwd uit verschillende maatregelen die hieronder kort worden toegelicht.

Maatregel 1: Bronscheiden PMD

Bij bronscheiden PMD wordt het PMD door de bewoners gescheiden en niet meer middels nascheiding bij de afvalverwerker. Alle huishoudens krijgen een minicontainer om het PMD in op te slaan omdat het PMD niet meer bij het huishoudelijk afval gestort mag worden. Deze container wordt met een afgesproken frequentie geleegd. Bij het aan de bron gescheiden inzamelen van PMD moeten inwoners meer moeite doen dan bij nascheiding, omdat ze één extra stroom apart moeten houden en hiervoor ook ruimte nodig hebben.

Maatregel 2: Servicedifferentiatie fijn restafval

In de gemeente Edam-Volendam is serviceverlaging op twee manieren mogelijk:

1. Verminderen van het aantal ondergrondse restafvalcontainers in Edam en Volendam, waarbij het kan zijn dat inwoners meer dan de huidige 150 meter moeten lopen naar de dichtstbijzijnde container.
2. Verlagen inzamel frequentie van de minicontainer in de voormalige gemeente Zeevang naar eens in de drie of vier weken, eventueel in combinatie met introductie van een kleinere 140 liter maat container.

Gelet op de genoemde overwegingen is het voorstel is om niet te kiezen voor serviceverlaging van het fijn restafval. Geen wijziging ophalen fijn restafval betekent echter wel geen effect op de hoeveelheid fijn restafval en geen effect op de kosten.

Maatregel 3: Servicedifferentiatie grof restafval

Serviceverlaging voor grof restafval kan ook aan de orde zijn, zoals in de vorm van het op afroep inzamelen van grof huishoudelijk afval in Edam en Volendam (net zoals in de voormalige gemeente Zeevang), eventueel in combinatie met het laten betalen voor deze dienst.

Ook kan worden gedacht aan het financieel belasten van het aanbieden van grof restafval, bouw- en sloopafval en puin op de milieustraten. Deze voorzieningen zijn nu nog gratis.

Maatregel 4: Invoering tariefdifferentiatie

Het in rekening brengen van een afvalstoffenheffing die afhankelijk is van het aanbod restafval stimuleert inwoners om hun afval beter te scheiden. Hierbij wordt uitgegaan van het principe 'de vervuiler betaalt'.

De meest gebruikte manier van tariefdifferentiatie is een systeem waarbij huishoudens naast een vastrechtbedrag betalen voor elke keer dat men de restafvalcontainer laat legen dan wel een inworp van een zak doet in een ondergrondse container. Het tarief is gekoppeld aan een literprijs en derhalve afhankelijk van de grootte van de container of de inwerpopening. Dit systeem is gemakkelijk te introduceren en voor iedereen goed te begrijpen. Ook technisch is er geen probleem.

Wanneer dit ingevoerd wordt zal aan het begin handhaving van groot belang zijn omdat bewoners mogelijk de vuilniszakken elders dumpen om kosten te besparen.

Maatregel 5: Stoppen met inzameling bedrijfsafval

Gemeenten zijn niet verantwoordelijk voor het inzamelen en verwerken van bedrijfsafval. Op grond van de Wet milieubeheer hebben gemeenten alleen een verplichting ten aanzien van huishoudelijk afval. Bedrijven mogen zelf bepalen met wie zij een contract afsluiten. Indien de gemeente bedrijfsafval inzamelt mag zij niet concurrerend zijn met de markt. De vraag is of de gemeente de inzameling bij bedrijven als service moet blijven aanbieden. Ook de huidige regeling tussen de gemeente en Kras Recycling voor het innemen en verwerken van bedrijfsafval van vishandelaren is een dienst die buiten de wettelijke taak van de gemeente valt.

Nadat de 'Variantenstudie grondstoffenplan 2025-2030' was opgesteld is tijdens de Begrotingsraad op 7 november 2024 een motie aangenomen waarin opgeroepen wordt om:

- Zo snel mogelijk te stoppen met de huidige, niet conform de wet- en regelgeving uitgevoerde, wijze van inzamelen van bedrijfsafval;
- Om te komen met alternatieve opties voor het inzamelen van bedrijfsafval;
- De besparing die dit met zich meebrengt in te zetten bij de heroverweging van de ombuigingen;
- Inzichtelijk te maken hoe de handhaving georganiseerd wordt om bedrijfsafval te weren op de milieustraten;
- Een goed en duidelijk communicatieplan op te stellen voor de bedrijven en zzp'ers welke op korte termijn gedeeld kan worden met alle betrokkenen.

Inzake de uitvoering van deze motie zal een apart voorstel aan de gemeenteraad aangeboden worden.

Maatregel 6: Sluiten milieustraat Oosthuizen

De milieustraat Oosthuizen heeft beperkte openingstijden. Bezoekers van deze milieustraat kunnen ook gebruik maken van de milieustraat in Volendam. Deze milieustraat kan in 2025 gesloten worden.

Maatregel 7: Sluiten milieustraten en aansluiten bij Purmerend

Er kan ook gekozen worden om helemaal te stoppen met het inzamelen van grof afval voor zowel particulieren als bedrijven door de milieustraten in Oosthuizen en Volendam te sluiten.

Gemeente Purmerend opent in 2027 een nieuwe milieustraat in Baansteer-noord. De gemeente Purmerend heeft aangegeven dat wij aan kunnen sluiten bij deze milieustraat middels een Dienstverleningsovereenkomst. De kosten hiervoor zullen ongeveer € 700.000,- per jaar bedragen.

Maatregel 8: Communicatie

Het doen en laten van inwoners geeft de doorslag in de route om te komen tot minder afval en meer hergebruik en recycling. De gemeente moet de inwoners enthousiasmeren en motiveren om mee te gaan in het verhaal. Doelgroep van de communicatiecampagnes vormen alle inwoners.

In de campagnes wordt uitgegaan van minimaal de volgende uitgangspunten:

- de boodschap: afval is grondstof;
- aparte focus op preventie;
- aandacht voor de verschillende inzamelmiddelen;
- gestructureerde inzet van sociale en conventionele media;
- terugkoppeling van resultaten;
- scholen en bewonersgroepen betrekken bij afvalscheiding.

Aan de hand van de verschillende maatregelen zijn de varianten opgesteld. Deze worden hieronder weergegeven.

Variant 1: Voldoen aan de Europese en landelijke doelstellingen van 60% recyclen huishoudelijk afval in 2030 en 65% in 2035. Tevens terugdringen van het aantal kilo's huishoudelijk afval.

Dit is in principe de meest verstrekkende variant. In deze variant worden er maatregelen voorgesteld om zoveel mogelijk aan de Europese en landelijke doelstellingen te voldoen. Tevens zullen het aantal kilo's huishoudelijk afval naar beneden gebracht worden. Hier zullen de meest vergaande maatregelen voor getroffen moeten worden. In welke mate de doelstellingen gehaald worden is niet inzichtelijk te maken.

De voorgestelde maatregelen in deze variant zijn:

Maatregel	Kosten / opbrengsten
Invoeren tariefdifferentiatie	Eenmalige kosten € 225.000. Structureel geen meerkosten. (Meerkosten bronscheiden zijn verdisconteerd)
In 2027 sluiten milieustraten en aansluiten bij Purmerend	Jaarlijkse opbrengsten € 1.000.000 vanaf 2027
Stoppen met bedrijfsafval	In 2026 eenmalige opbrengst € 295.000
Servicedifferentiatie grof restafval in 2026	Kosteneffect afhankelijk van frequentie
Onderzoek naar slecht scheiden GFT	Eenmalige kosten € 50.000

Variant 2: Campagne voeren voor beter scheiden GFT, verlagen dienstverlening en terugdringen aantal kilo's grof afval, stoppen bedrijfsafval in 2026 en sluiten milieustraten Oosthuizen en Volendam in 2027.

In deze variant willen we met name het aantal kilo's grof afval terugdringen. Tevens willen we gericht campagne voeren en communiceren om het GFT bij name gebruikers van de ondergrondse containers terug te dringen. Daarnaast zal de milieustraten in Oosthuizen en Volendam in 2027 gesloten worden en gaan we over naar Purmerend.

De voorgestelde maatregelen in deze variant zijn:

Maatregel	Kosten / opbrengsten
Servicedifferentiatie grof restafval in 2026	Kosteneffect afhankelijk van frequentie
In 2027 sluiten milieustraten en aansluiten bij Purmerend	Jaarlijkse opbrengsten € 1.000.000 vanaf 2027
Stoppen met bedrijfsafval	In 2026 eenmalige opbrengst € 295.000
Onderzoek naar scheiden GFT	Eenmalige kosten € 50.000

Variant 3: Campagne voeren voor het beter scheiden van het GFT, verlagen dienstverlening en terugdringen van het aantal kilo's grof afval, stoppen met bedrijfsafval en sluiten milieustraat Oosthuizen.

In deze variant willen we gericht campagne voeren en communiceren voor het beter scheiden van het GFT. Daarnaast willen we het grof afval terugdringen en helemaal stoppen met het bedrijfsafval. Tot slot zal de milieustraat in Oosthuizen gesloten worden. Men kan gebruik maken van de milieustraat in Volendam.

De kosten voor de campagne zullen eenmalig zijn. Daartegenover staat dat er vanaf 2026 jaarlijkse besparingen zijn door te stoppen met het inzamelen van bedrijfsafval, het sluiten van de milieustraat in Oosthuizen en het invoeren van servicedifferentiatie grof restafval.

De voorgestelde maatregelen in deze variant zijn:

Maatregel	Kosten / opbrengsten
Servicedifferentiatie grof restafval	Kosteneffect afhankelijk van frequentie
Sluiten milieustraat Oosthuizen	jaarlijkse opbrengst € 200.000
Stoppen met bedrijfsafval	Vanaf 2026 jaarlijkse opbrengst € 295.000
Campagne voor scheiden GFT	Eenmalige kosten € 50.000

Variant 4: Campagne voeren voor het beter scheiden van het GFT, terugdringen van het aantal kilo's grof afval en stoppen bedrijfsafval.

In deze variant willen we gericht campagne voeren en communiceren voor het beter scheiden van het GFT. Daarnaast willen we het grof afval terugdringen en stoppen met het bedrijfsafval.

De voorgestelde maatregelen in deze variant zijn:

Maatregel	Kosten / opbrengsten
Servicedifferentiatie grof restafval	Kosteneffect afhankelijk van frequentie
Stoppen met bedrijfsafval	Vanaf 2026 jaarlijkse opbrengst € 295.000
Campagne voor scheiden GFT	Eenmalige kosten € 50.000

Variant 5: Invoeren tariefdifferentiatie, servicedifferentiatie grof restafval, sluiten milieustraat Oosthuizen en uitbesteden milieustraat Volendam aan marktpartij.

In deze variant wordt voorgesteld om tariefdifferentiatie in te voeren, met daarbij het voorscheiden van PMD, waarbij de inwoners kunnen kiezen uit 2 afmetingen van containers. Vervolgens wordt er servicedifferentiatie grof restafval ingevoerd. Op afroep inzamelen van grof huishoudelijk afval, zoals nu in de voormalige gemeente Zeevang ook gebeurt. Eventueel in combinatie met het laten betalen voor deze dienst. Als mensen moeten contacteren heb je kans dat ze minder snel afval weggooien en eerder gaan kijken naar verkoop, weggeven etc. Daarnaast is het voorstel het inzamelen van papier en karton te stimuleren richting stichtingen zoals Zangertjes Volendam. Tot slot is het voorstel om de milieustraat Oosthuizen te sluiten en de milieustraat Volendam uit te besteden aan een marktpartij.

De volgende maatregelen in deze variant zijn:

Maatregel	Kosten / opbrengsten
Invoeren tariefdifferentiatie	Eenmalige kosten € 225.000. Structureel geen meerkosten. (Meerkosten bronscheiden zijn verdisconteerd)
Voorscheiden PMD	Geen kosten wanneer tariefdifferentiatie wordt ingevoerd
Servicedifferentiatie grof restafval	Kosteneffect afhankelijk van frequentie
Milieustraat Volendam uitbesteden aan marktpartij	Financieel is dit niet uitgezocht
Sluiten milieustraat Oosthuizen	Jaarlijkse opbrengst € 200.000
Voorscheiden GFT afval	Gebeurt al
Stimuleren papier en karton inzamelen	Verenigingen die papier inzamelen ontvangen al een vergoeding

Variant 6: Invoeren tariefdifferentiatie, servicedifferentiatie grof restafval, sluiten milieustraat Oosthuizen en exploitatie milieustraat Volendam zelf doen.

In deze variant wordt voorgesteld om tariefdifferentiatie in te voeren, met daarbij het voorscheiden van PMD, waarbij de inwoners kunnen kiezen uit 2 afmetingen van containers. Vervolgens wordt er servicedifferentiatie grof restafval ingevoerd. Op afroep inzamelen van grof huishoudelijk afval, zoals nu in de voormalige gemeente Zeevang ook gebeurt. Eventueel in combinatie met het laten betalen voor deze dienst. Als mensen moeten contacteren heb je kans dat ze minder snel afval weggooien en eerder gaan kijken naar verkoop, weggeven etc. Daarnaast is het voorstel het inzamelen van papier en karton te stimuleren richting stichtingen zoals Zangertjes van Volendam.

Tot slot wordt de milieustraat in Oosthuizen gesloten en blijft de milieustraat in Volendam bestaan. Hier zal een vergunning voor aangevraagd worden en zal de weegbrug aangepast worden.

De volgende maatregelen in deze variant zijn:

Maatregel	Kosten / opbrengsten
Invoeren tariefdifferentiatie	Eenmalige kosten € 225.000. Structureel geen meerkosten. (Meerkosten bronscheiden zijn verdisconteerd)
Voorscheiden PMD	Geen kosten wanneer tariefdifferentiatie wordt ingevoerd
Servicedifferentiatie grof restafval	Kosteneffect afhankelijk van frequentie
Voorscheiden GFT afval	Gebeurt al
Vergunning voor innemen bedrijfsafval milieustraat Volendam aanvragen	Geen kosten

Weegbrug aanleggen en exploitatie Volendam zelf doen	Investering € 230.000, jaarlijkse kosten € 20.000. Besparing op verwerkingskosten € 120.000 (effect afhankelijk hoogte tarief)
Sluiten milieustraat Oosthuizen	Jaarlijkse opbrengst € 200.000
Stimuleren papier en karton inzamelen	Verenigingen die papier inzamelen ontvangen al een vergoeding

Kanttekeningen en alternatieven

De Europese en landelijke doelstellingen inzake het grondstoffenbeleid zijn niet wettelijk vastgelegd. De gemeente heeft de mogelijkheid om eigen doelstellingen voor het nieuwe grondstoffenplan 2025-2030 te formuleren. Of de kosten voor de afvalverwerking met de aangepaste doelstellingen voldoende dalen is nog niet duidelijk, maar zal een stuk minder zijn dan wanneer we de Europese en landelijke doelstellingen nastreven.

Financiële middelen en effect begroting

Vooralsnog zijn er geen financiële gevolgen verbonden aan dit voorstel.

Uitvoering en vervolgproces

21 november 2024	presentatie en toelichting variantenstudie tijdens themaraad.
30 januari 2025	behandeling van de variantenstudie. Hierbij wordt gevraagd op per fractie een mondelinge zienwijze te geven op de voorkeursvariant uit de variantenstudie.
Februari 2025	opstellen grondstoffenplan.
27 maart 2025	behandeling en vaststelling grondstoffenplan.

Participatie en communicatie

Nadat het grondstoffenplan 2025-2030 is vastgesteld zal deze gepubliceerd worden op de website van de gemeente.

De participatie en communicatie voor de uitvoering van het grondstoffenplan 2025-2030 zal onderdeel uitmaken van het plan.

Rapportage, verantwoording en evaluatie

De voortgang van de uitvoering van het grondstoffenplan 2025-2030 zal vanaf 2026 gedaan worden aan de commissie Planning & Control middels een voortgangsrapportage.

Achterliggende documenten en eerder genomen besluiten

Rekenkameronderzoek afvalverwerking 2022:

<https://edamvolendam.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/b9717534-d8c8-4767-a1e4-da75113a7d0a?documentId=52636dd5-6f8f-4972-ad77-b8711911ebce&agendaItemId=c4e332fe-30f9-4984-ba3a-0687459ce5e3>

presentatie afvalinzameling themaraad september 2023:

<https://edamvolendam.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e51e621f-a094-4781-af34-a235e31a3df2?documentId=31866832-f6a0-4459-ad1c-69f53fc80915&agendaItemId=971882d3-4284-454f-b4a1-9f93ed572e4c>

Gemeente
**EDAM
VOLENDAM**

Bijlagen

- Bijlage 1: Variantenstudie grondstoffenplan 2025-2030
- Bijlage 2: sorteeraanalyse afval 2024

Edam-Volendam, d.d. 7 januari 2025

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,
C. Rijnberg

de burgemeester,
L.J. Sievers.